

הבאקשיש הענקי שקיבלה אגו"

תמורת הקולות שמכרה בכנסת

שקע כולו בביצה של טומאה

רת זה מילא את רצון השלימים החדשים: העברת כספי הבנק ל"כיסיהם הפרטיים, והענקת הלוואה עצומה לבעלי "ארטיק", "אדניר". העיסקה הראשונה היתה פשוטה: הבעלים הוציאו כל גרוש שיכלו להוציא מן הבנק, והכניסו אותו לעסקיהם הפרטיים, ללא שום ערובות. זוהי מעין מעילה-חוקית, מכיוון שעד כה אין בישראל חוק האוסר על בעלי בנק להלוות לעצמם את כספי בעלי הפקדונות של הבנק. בסוף היו בעלי הבנק חייבים לבנק 8.600.000 ל"י — סכום המגיע כימעט להון מניות הבנק. העיסקה השנייה סתומה יותר. בסופו של דבר הילווה בנק אגודת ישראל לבעלי ארטיק-אדניר 7.000.000 לירות — גם הוא סכום השווה כימעט לכל הון המניות. מה הקשר בין זוג היורדים גלוריה-הורוויץ ביץ ולאחים היר, בעלי ארטיק-אדניר? כאן נפתח אשנב לחלק חשוד —

כשקיבלו את הרשיון, לא התכוונו כלל להקים בנק משלהם, כי לא היה להם כסף. כל כוונתם (וזה היה ברור לאשכול) היתה למכור את הרשיון לכל המרבה במחיר. ואכן, אחרי כמה דחיות, ואחרי שניתנה להם ארכה (בניגוד לרצון בנק ישראל, ולפי הוראת אשכול) גוייס ההון. אגודת-ישראל קיבלה באקשיש של 10% מן המניות (כלומר: מתנה של כמיליון לירות), ואילו תשעת מיליוני הל"י (או שלושת מיליון דולר) הושקעו על-ידי קבור צות: הקבוצה הישראלית של טוחן-הקמח אלכסנדר ריזמן והיהלומן יוסף גולדפיניר גר, יחד עם פינחס רוזנברג ויהודה פרנק (48%), ושני יורדים מישראל, שעשו עסקים בארגנטינה, יוסף גלזר ושימחה הורוויץ (42%).

איש לא ידע מניין יש לישראלים
דים מטבעיהוין זקניות המניות,
זאיש לא טרח לחקור מיהו הצמד?

19.2.63: ההפגנה נגד המימשה הצבאי בירושלים הקולות נמכרו

אגו"י והתאפיה

חלל בו מתרחשים דברים בנוסח המאפיה.

שלגונים ושיסות המאפיה

מ יפעל "אדניר" הוקם כיומה תמיך מה של חברת המושבים בדרום. כמו כל מיפעל, הוא רעב להון. הישועה באה בדמות אדם נחמד מבריטניה, יהודי טוב בשם איבור גרשפילד, שהציע לקנות 50% ב-2.3 מיליון ל"י, מזה מיליון במזומן. אדניר עמד או במלחמת-התחרות קשה עם ארטיק, שבבעלות האחים איזידור ועזריאל היר, לכן ביקשו מנהלי אדניר להיות בטוחים ששותפם החדש אינו קשור במתחרים. ואכן, גרשפילד התחייב שאין לו קשר עם האחים היר, וכי גם לא

חמד היורד מארגנטינה. לדעת ראשי אגו"י, נעשתה השגיאה הראשונה כאשר החליטו מנהלי הבנק לרכוש את סניפי בנק פויכטוונגר, שהתמוטט אז. זה היה אסון, כי סניפי הבנק המתמורטט היו חילוניים בהחלט. בסניפים של בנק אגודת ישראל התרוצצו בנות עם חציאות קצרות! נחרד ח"כ יעקב שלמה גרוס.

יתכן כי אלוהים נעם על חצי
איות אלה, כי מאותה עיסקה הת
חילה הירידה הגדולה.

בנק אגודת ישראל התרחב הרבה מעבר לכוחותיו.

האסון השני התרחש במאי 1967, ערב מלחמת ששת-הימים. שני היורדים גלוריה הורוויץ סילקו את שותפיהם, הפכו לבעלי 90% מן המניות. הם הביאו גם מנכ"ל

"דוליק" הורוביץ הסביר לרב הנכבד ש' אין לו אפשרות לכפות דבר כזה. אולם הבנק הממלכתי חש להצלת הבנק המפלגתי — הן כדי לעשות טובה לאגודת-ישראל, (הממשיכה להצביע עם הממ"י שלה, למרות שאינה בקואליציה), הן מתוך ידיעה שפשיטת-הרגל של הבנק עלולה להביא לתגובת-שרשרת הרתי-אסון למשק.

עד הרגע האחרון, לפני שבועיים, נמשך וגבר הסיוט של ראשי האגודה, מיום ליום. אילו הודלף לעיתונות הרמו הקל ביותר על מה שמתרחש בבנק — היתה פעולת-ההצלה נפסקת. והבנק היה פושט את רגלו. בהרדה נוראה התנהל המשא-והמתן, ואז, בשעה טובה ומצלחת, הצליח בנק ישראל להעביר את הבנק לבעלי תוך הפסד בלתי-ידוע למשלם-המיסים. ראשי האגודה נשמו לרווחה. איצ'ה-

כסף תבא מן הטומאה — חולץ לטומאה.

(פייתגם ערבי)

ב אותו יום בפברואר 1963 סערו הרוחות בירושלים. הפגנה יהודית ערבית גדולה צעדה ברחובות הבירה, כשמעליה מתנופפים שלטים של איסק — איסק למחיקת המימשל הצבאי. באולם הכנסת, בבניין הישן במרכז ירושלים, התקרב לסימו הוויכוח על ביטול המימשל הצבאי. שהיה מוטל אז על ערביי ישראל. יודע-דבר הודיעו שהקולות יהיו חלוקים שווה-בשווה, כשלפחות איש אחד מחרות יצביע עם בני-גוריון למען המימ"י של, וכמה מתומכי בני-גוריון יצביעו עם חרות ומפ"ם נגד המימשל. הקולות המכריעים היו של אגודת-ישראל. האגודה היתה באופוזיציה, ויכלה לשמוח לקראת ההודמנות להנחיל לקר אליציה תבוסה מוחצת. לפי מיצוות התור, היא היתה גם מחוייבת לדאוג לכך שהגר הגר בתוכנו יהיה שווה-זכויות. **ואז באה ההפתעה. האגודה הצביעה בעד הממשלה והמימשל הצבאי וזה נשאר על כנו במשך כמה שנים נוספות.**

הסוד נתגלה עוד באותו יום. תמורת מכירת קולותיה, הובטה לאגודה רשיון של בנק, בניגוד מפורש למדיניות בנק ישראל שלא להעניק רשיונות לבנקים נוספים. המבטיח היה שרי-האוצר לוי אשר כול, על פי הוראתו המפורשת של ראשי הממשלה, דויד בני-גוריון. ערכו המיסחרי של רשיון זה נאמד אז בשני מיליון לירות — לירות של 1961.

כך, בטומאה, תוך מכירת קולות בפר" הסייה, נולד בנק אגודת ישראל.

החמא וטונוש

א כל יש דין ויש דיין בשמיים. והי שבוע ידעה אגודת ישראל שהיא באה על עונשה.

כי בחצי השנה האחרונה חיה צמרת המפלגה בסיוט מתמיד. היא כבר ידעה כי הבנק, הנושא את שמה, עומד להתימוטט, ואולי גם לפשוט את הרגל. הבנק הצפוי היה נורא. המפקידים בבנק היו אוהדי אגודת-ישראל, והם עמדו להפסיד את כל כספם. עיסקות מלוכלכות, שהיו קשורות בשם הבנק, עמדו להתקשר בשם המפלגה.

הרב איצ'ה-מאיר לויין רץ לנגיד בנק ישראל, דויד הורוביץ, התחנן בפניו שיכיר ריח את מנהלי הבנק לשנות את שמו, כך שלא ישא עוד את שם אגודת-ישראל.

הידיים שהורמו: ח"כ פרוש, דורניץ וגרום האתנו ניתן

יקיים עימם שום קשרים בעתיד. הוא גם הסכים שעד גמר תשלום מחיר המניות, יופקדו המניות בבנק הולנד. אנשי אדניר סיפרו למשקיע החדש כי חדרוה כי יש להם תיקנות גדולות: ציוד חשוב ביותר של מקררים, ו"קרוללה" חדשה לייצור שלגונים. היו בדרך לבית-החרושת. בעורת ציוד זה, קיוו להנחיל תבוסה ניצחת לארטיק, לכבוש את השוק. אך יבשה הדיו על ההסכם, כאשר ירדה

חדש לבנק: מלך שערוריית-השחיתות מני חם ישישור, שסולק מכס מנכ"ל בנק הפועלים אחרי שהעולם הזה גילה את הסירחון של "עיסקת הפרדסים" (עיסקה שבה השתמשה קבוצת סנידים, בראשות ישישור, בכספי קרנות הפועלים, כדי לרכוש רכוש פרטי לעצמם). **ישישור קיבל מבנק אגו"י משי" כורת של 100 אלף לירות לשנה, נוסף על החוצאות השמנות. תמוי**

מאיר עצמו לא ראה את ההצלה, כי הלך לעולמו בימי החרדה, שאולי החישו מותו. **אולם ההצלה לא סילקה את ה"טומאה, שרביקה בבנק ומפלגתו.**

גולדפינגר ובהלת-הזהב

ר אשי האגודה עצמם אינם מודים שהם עשו כל רע. לדעתם, נפלו קורבן לנסיונות.